

BİR YURDUM İNSANINDAN

Ali ÇOLAK

TRONA SEMPOZYUMUNUN ARDINDAN

Maden Mühendisleri Odasının 10 Mayıs 2002 tarihinde Trona ile ilgili bir sempozyum düzenlediğini duyduğumda oldukça mutlu olmuştum. Çünkü, son zamanlarda ülkenin tek madeni bor gibiydi. Medyanın kalemleri ve ekranları bora kilitlenmiş, ülkenin her köşesinde borla ilgili toplantılar, sempozyumlar düzenleniyordu. Bu etkinlikler halen de devam etmekte. Elbette ki bor mineralleri bu ülkenin en önemli ve rezerv yönüyle de en zengin madenidir. Ve çok uluslu şirketler başta olmak üzere herkesin gözü bu kaynaklarımızdadır. Bu nedenle, çokuluslu şirketler ve yerli işbirlikçileri, kısa ve en kolay yoldan köşeyi dönmek isteyenler devletin elinde olan bu madenin bu yapıyla ülkeye bir faydası olmadığını bu hantallıkla bir yerlere varılamayacağı söylemlerini kullanarak, asıl amaçları olan borlardaki Etibank (eski adıyla) tekelini kırarak katma değeri yüksek bor ürünleri üretmek yerine, ham cevher ihracatıyla para kazanma hırslarını gizlemektedir. Çünkü, bugüne kadar Eti Holding'e holdingin ürettiği ürünler dışında, adına siz bor uç ürünleri, bor kimyasalları, ileri bor ürünleri deyin, bu ürünleri üretmek, bu alanda ülkeye teknoloji getirmek, ülkede bor sanayisi oluşturmak için hiçbir ciddi teklif gelmemiştir. Konu bor olunca ben de dalıp gittim oysa konumuz trona idi. Demek ki bu politika bende de amacına ulaşmış inanın bunu şimdi yazarken fark ettim. Çünkü yazımın ilk paragrafı, ülke insanları bora odaklandırılmışken diğer madenlerimiz ve bu madenlere dayalı sanayimiz üzerinde oynanan çirkin oyunlar gözden kaçırılıyor olacaktı.

Meclisten Uyum Yasaları adı altında bir dizi kanun çıkarıldı. Maden Kanunu Değişikliği, ÇED Kanunu, Endüstriyel Bölgeler Yasası, Petrol Yasası ile ülke bir yerlere Uyduruluyor. Yabancı sermayenin gelmesi adına yapıldığı ve bu yolla ülkenin kalkınacağı söyleniyor ama gelen yabancı sermaye ülkenin kurulu işletmelerini yok pahasına almaktan başka bir şey yaptığı yok. Olamaz da biliyoruz ki emperyalizm az gelişmiş ülkeleri kendisinin arka bahçesi olarak görür onların doğal kaynaklarını kendi sanayilerinin stok sahaları olarak kullanır. Bu ülkelerden ham cevher olarak aldıklarını yine bu ülkelere işlenmiş ürün olarak satıp ülkelerin sanayilerini dışa bağımlı hale getirirler. Ancak, bizim gibi ülkeler hala büyük bir gayretkeşlikle ülkenin doğal zenginliklerini, sit alanlarını, tarım arazilerini talana açmaya devam ederler. Emperyalizmin yeni maskesi Globalleşmenin uygulandığı az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin durumları o kadar açıkken bizim aydınlarımızın aymazlığını ve hala nasıl olurda iflas etmiş olan bu teoriyi savunurlar onu da anlamış değilim. Bereket ki bilim adamlığının dürüstlük kısmı günümüzde de azda olsa var. Çünkü, geçenlerde Birleşmiş Milletler Örgütü yayınladığı raporda Globalleşmenin beklenen sonuçları vermediği, yoksul ülkeleri daha da yoksullaştırdığını belirtti. Umarım bizim bizi dinlemeyen yerli aymazlarımız yabancıların artık gizleyemeyerek açıkça belirttiği bu gerçeği kabul ederler.

Ama, ne yazık ki globalleşmenin olmazsa olmazlarından biri olan Özelleştirme uygulamaları bugüne kadar ülkemize büyük kayıplar vermiş ve vermeye devam etmektedir. Son olarak İMF'una verilen niyet mektubunda belirtildiği gibi Eti Gümüş A.Ş, Eti Elektro Metalurji A.Ş ve Eti Krom A.Ş'lerine ait maden sahalarının ruhsatları eti Holdingden alınmıştır. Son 19.06.2002 tarihli niyet mektubunda da bu işlemlerin tamamlandığını en kısa zamanda satış işlemlerine başlanacağı bildirilmektedir. Ben artık geçmiş olsun demek istemiyorum. ***İnanıyorum ki, yerli veya yabancı şirketler bu işletmeleri alacak, eskimiş teknolojileri yenileyecek, katma değeri yüksek ürün çeşitliliğinde ürünler üretecek, kromu ve ferro kromu***

olan ülkemizde paslanmaz çelik üretimi yapan işletmeleri kurarak ham cevher ihracatımızı ve paslanmaz çelik ithalatımızı minimuma indirerek ülkenin dışa bağımlılığını da azaltacaktırlar!!!!

Daha da uzatmadan yazımın başına dönüyorum. Evet gerçekten çok mutlu olmuştum Trona Sempozyumunu duyduğumda. Çünkü, bu konu oldukça dikkatimi çekmeye başlamıştı. Basında da yer almaya başlamış, yine devlete veryansın edilip özel sektöre övgüler yağdırılıyordu. İşte tam zamanında yapıyordu sempozyum. Ne güzel tüm taraflar orada olacak oturduğum rahat koltuktan Beypazarı- Trona hakkında tüm bilgileri edinebilecek, aklımdaki soruları sorabilecek, tarafların ne dediklerini dinleyebilecektim. Kısacası gazetelere yansıyan bilgilerin hangisi doğru-yanlış diye bir araştırmaya girmeyecektim. Ne yazık ki öyle olmadı tronayı Esir Maden olmaktan kurtaran özel sektörümüz çağrılı olmasına rağmen toplantıya katılmayı uygun görmemişti. Beklide bu kadar şeffaflık onların şirket politikalarına ters gelmişti. Bu yönünü de göstermesi açısından ben bu sempozyumun başarılı olduğuna inanıyorum. Ayrıca, sorumluluk olarak görüp sempozyuma katılan ve tebliğler sunan kurum ve kişilerden tronanın ne olduğu, ülke rezervleri, jeolojisini, madenciliğini, işletmeciliği, kullanım alanları ve dünya ticaretindeki yeri hakkında ciddi anlamda bilgi sahibi olduk. Katılımcılar muhatabı olmaması nedeniyle cevapsız kalan sorularını sordular. İşte böyle bir ortamda geçen Trona Sempozyumundan diğer katılımcılar gibi biraz buruk, biraz kızgın ve bu **Tronada Neler Oluyor** sorusuyla ayrıldım.

Biliyorsunuz, bu ülkede yaşamının avantajlı tarafları da var. Aklınızdan bir soru geçiyor, dört gün sonra bir gazetede cevap geliyor. 14 Mayıs 2002 tarihli Milliyet gazetesinde Sn Serpil Yılmaz'ın köşesinde **Turgay Ciner Eti Holding ortağı oldu** başlıklı yazı okumanız için hazır sizi bekliyor. Sn Yılmaz'ın yazısı şöyle bitiyor;

“... 30 yılda, Türkiye'ye 4.2 milyar dolar katma değer yaratacak tesiste, 1 500 kişi çalışacak. Ağırıklı olarak cam sanayinde ardından kimya ve deterjan sanayiinde katkı olarak kullanılan soda külü, Türkiye'de ilk kez bu tesislerde doğal olarak üretilmiş olacak. Bugüne kadar Şişe Cam, Mersin'de kurduğu tesiste sentetik olarak üretiliyordu. Yılda 500 000 ton üretilen sentetik soda külünün fiyatı, doğal soda külüne göre 6 kat pahalıydı.

Artık dünyanın en büyük işlenebilir trona rezervine sahip ülkesi ABD, Avrupa pazarında tekel olamayacak. ABD'nin yılda 2 milyon ton soda külü sattığı piyasa, 1milyon ton kapasiteye sahip Beypazarı'na da açılmış olacak.

Eti Soda, Eti Holding ile kiracı-ortak ilişkisi kurarak bir ilki gerçekleştirmiş oldu. Madencilerin önü açıldı... Bakalım bu kapıdan kimler girecek.”

Ben Sn Yılmaz'ın yazısındaki bu son söylemlerine yazıldığı şekliyle yürekten katılıyordum. Hatta biraz daha öteye giderek arama ve yatırımının parasal miktarları fazla olduğundan özel sektörün yatırım yapmadığı daha az kârlı işleri varsın devlet yapsın. Yeter ki özel sektörümüz buralarda üretilen ürünleri kullanan ileri teknoloji kullanan sanayileri kurarak, katma değeri ve kârı daha fazla olan uç ürünler üretsın, bu ürünler yurtdışı pazarlara ihraç edilsin. Yurtiçinde bu ürünleri kullanan diğer sektörler dışarıdan ithal etmek zorunda kalmasınlar. Ancak biliyordum ki bizim gibi ülkelerde böyle düşünmek Poliyanna'cılık oynamaktı. Her şey Sn Yılmaz'ın yazdığı gibi mükemmel olamazdı. Ama, inanıyordum o iyi bir gazeteciydi ve bu işin sıkı takipçisiydi. O değil miydi? 19 Şubat 2002 tarihinde yine aynı köşede, ***“Amerikan firması Kvaerner - Metals'in hazırladığı fizibilite raporu onaylandı(oysa söz konusu rapor bankable değildi), Maden Tetkik Arama'dan istenilen olumlu rapor geldi, ne bekleniyor? Bu duruma en uygun söz ya hesap bilmiyorlar, ya dayak yememişler! Kimler mi? Amerikalılar değil herhalde”*** diyerek kamuoyunu bilgilendiren.

Ancak tronadan da kötü kokular gelmeye başladı, umuyorum doğru değildir. 8 Haziran 2002 tarihinde Yurt Madencilik Geliştirme Vakfı'nın İstanbul Dedeman Otelinde yapılan toplantıdan bana gelen duyular, Park Holding'in Eti Sodadaki hisselerinin Rio Tinto tarafından alınma aşamasında olduğu şeklindedir. Sn Yılmaz, işte şimdi gazetecilik yapmanın ve şimdiye kadar yazdıklarınıza sahip çıkmanın tam zamanıdır diyorum. Çünkü, eğer bu doğruysa, bugüne kadar yazdığınız şu hususlar hiç de yazdığınız gibi değilmiş diyeceğiz.

Amerika artık tekel konumunu kaybedecek.
Bu pazarda artık bizde varız.
Madencilerin önü açıldı.
Bakalım bu kapıdan kimler girecek?
Kimler hesap yapmayı bilmiyor, kimler dayak yiyecek?

Ben Sn Yılmaz'a şimdiden kolay gelsin diyor, **Tronada Neler Oluyor?** başlıklı yazısını sabırsızlıkla bekliyorum. Kimbilir bu konu tamamen aydınlanır hepimiz ne olduğunu öğreniriz...

HER SÖYLENEN DOĞRU OLSA !

Dergideki geçen yazıma *Bu ülkede her şey olmak çok kolay ancak vatandaşı olmak çok zor ve çok sorumluluk isteyen bir şey* diye başlamıştım. Yazdıktan sonra çok iddialı bir cümle gibi gelmişti. Ama az bileymiş. Geçen pazar günü, gazeteleri elime alıncaya kadar diğer pazarlar gibi sıradan ve keyifli başlamıştı. Taa ki Hürriyet gazetesinde Emin Çölaşan'ın Türkiye'de Altın başlıklı yazısını görüp okuyana kadar.

"Türkiye her yıl ortalama **2.1 milyar dolar** tutarında altın ithal ediyor. Korkunç bir rakam. Altın **tüketiminde** dünyada **4.** sıradayız. Bizim toprağımızda altın var, fakat işletemiyoruz. ABD madencilikten yılda **491 milyar dolar** kazanıyor, altın dahil bizim madenlerimiz toprağın altında yatıyor.
Dünyada toplam altın üretimi 2000 yılında **2.381 ton**. Dünya altın üretiminin yüzde 53'ünü ABD, Kanada, Avustralya ve Güney Afrika Cumhuriyeti yapıyor. Avrupa'da İsveç, Finlandiya, Fransa, İspanya ve İtalya'da, komşularımız Gürcistan ve Ermenistan'da siyanürleme yöntemiyle altın üretimi yapılıyor. İngiltere, Portekiz, Yunanistan ve Kıbrıs Rum Kesimi'nde işletme hazırlıkları sürüyor.
Bu bilgileri işin uzmanlarından aldım. Ayrıca şunu öğrendim, cevherde gözle görülmeyen altının elde edilmesi için var olan tek yöntem, siyanürleme. Bu yöntem, dünya altın üretiminde yüzde 83 paya sahip.
Yeter ki **çevre önlemleri** yeterince alınsın.
Geriye kalan yüzde 17 ise gözle görülür irilikteki altının üretilmesi ve bakırdan yan ürün olarak elde edilen altından oluşuyor.
* * *

Dünyada halen **800'den fazla** altın madeni işletiliyor. Türkiye'de ise bir adet, sadece Bergama'da. Bu madeni dünyanın bu alanda en büyüğü olan bir yabancı şirket işletiyor.
Bergama'da günde **120 bin dolarlık** altın üretimi yapılıyor.
Bergama dışında işletmeye hazır **8 altın** madenimiz daha var ama onlara elimiz henüz değmemiş.
Türkiye'de yerin altında **600 ton altın**, **1.100 ton gümüş** rezervi var. Bunların toplam değeri **5.7 milyar dolar**. Ülke ekonomisine yaratacağı katma değer ise **24 milyar dolar**. Bu projeler için yaklaşık **1 milyar dolarlık** yatırım yapılması gerekiyor. Buna yol verirse, ülkemizde doğrudan ve dolaylı olarak 28 bin kişiye iş olanağı sağlanacak...
Ve yatırımların önü açıldığı takdirde, iki yıl sonra yılda 60 ton altın üretmeye başlayacağız.
* * *

Bergama altını büyük maceralar sonunda üretiliyor. Protestolar, mahkemeler, gösteriler...
Bu protesto gösterileri belki de iyi oldu ve **çevre önlemleri** gerektiği gibi alındı. Bergama'da artık eski tepki yok.
Bu maden deneme üretimine başlayınca, dünyanın öteki tanınmış altın firmaları da Türkiye'de çalışmalarına başlamışlar.
Bergama'da üretilen (ve diğer madenlerimizde üretilecek) altın satış gelirinin yaklaşık **yüzde 80'i** ülkemizde kalıyor. Bu miktar işçilik, malzeme, hizmet gibi üretim maliyetleri ile çeşitli vergiler, harçlar ve fonlardan oluşuyor.
Bergama-Ovacık'ta 24 ton altın, 24 ton gümüş var. Yılda 3 ton altın ve 3 ton gümüş üretilecek, işletme **8 yıl** sürecek. 8 yıl sonunda 240 milyon dolar gelir elde edilecek. Ülke ekonomisine doğrudan katkısı 180, dolaylı katkısı ise 675 milyon dolar olacak.
Bergama-Ovacık altın madeninde deneme üretimi 2001 yılı mayıs ayında başladı ve bugüne kadar **3.3 ton altın**, **4 ton gümüş** olmak üzere **31.5 milyon dolarlık** üretim yapıldı. Bu dönemde işçi ücretleri, mal ve hizmet alımlarıyla vergi ve harçlar toplamı olarak tamamı yurtiçinde olmak üzere **24 milyon dolar** harcama yapıldı.

Madende yüzde 81'i yöre halkından olmak üzere **362** kişi çalışıyor. Tesiste dünyanın en ileri teknolojisi kullanılıyor. Çevre koruma ve insan sağlığına ilişkin tüm önlemler uluslararası boyutlarda alınmış. Tesis, çevre ve insan sağlığı açısından çeşitli bakanlıklar ve makamlar tarafından sürekli denetleniyor. Bazı **Alman** kuruluşları tarafından -kendi çıkarlarını korumak ve pazarlarını yitirmemek amacıyla- Türkiye'de altın üretilmesine karşı açılan kampanya bir süre ses vermiş, yöre halkı kıskırtılmış ama gerçekler ortaya çıkınca, artık etkisini yitirmiş.

***

Biz günlük siyasal olayların peşinde koşarken, ne yazık ki ülkemizin pek çok sorununa bu köşelerde değinemiyoruz. Acıdır ama gerçektir. **Tarım, madencilik** gibi çok önemli konular bizim ilgi alanımızın dışında kalıyor. Bu, en azından benim eksikliğimdir." Sadece toprağın altında yatan altın madenlerimizi işletsek, buna diğer madenlerimizi ekleysek, bunları birilerine peşkeş çekmeden ve çektirmeden üretmeye başlasak, birkaç yıl içerisinde belki de köşeyi döneceğiz.

İşte bu yazıyı okudukça şaşırđım ve bir o kadar da üzıldüm. Çünkü, sevdiğim, yazılarını ilgi ve beğeniyle okuduğum bir yazar Türkiye'de altın işletmeciliği gibi sansasyonel ve bir o kadar önemli konuda kamu oyunu aydınlatma adına bir yazı yazmıştı. Ama ne yazık ki yazısı kendisinin de söylediği gibi işin uzmanlarından aktarılmıştı. Tek yanlı olarak iletildiğine inandığım için Sn Çölaşan'a aşağıdaki yazıyı normal yurdum insanın sorumluluğu kapsamında göndermiştim ve sizlerle paylaşmak amacıyla da dergiye gönderdim.

Sayın Çölaşan, 23 haziran 2002 tarihinde altın lobicilerinin rüzgarı sonunda sizin köşenizden de esti. Gerçi yazınızda samimi olarak *"Biz günlük siyasal olayların peşinde koşarken, ne yazık ki ülkemizin pek çok sorununa bu köşelerde değinemiyoruz. Acıdır ama gerçektir. Tarım madencilik gibi çok önemli konular bizim ilgi alanımızın dışında kalıyor. bu en azından benim eksikliğimdir"* diyorsunuz. Ama, sanki birilerinin al bunları yaz demişçesine, bizim araştırmacı, dürüst kişiliğine saygı duyduğumuz yazar o değilmişçesine eline ulaştırılanları çala kalem bir hafta sonu yorgunluğunda yazmış gibisiniz. Ben en azından öyle olduğunu umuyor daha sonra bunun sizi de tatmin etmeyeceğine ve derin bir araştırma yapacağımıza inanıyorum.

Sayın Çölaşan *"ben bu bilgileri işin uzmanlarından aldım ve bu konuyu öğrendim"* diyorsunuz. Ben bu uzmanların tek yanlı anlatımlarından dolayı, tarafsızlıklarından oldukça kuşku duydum. Ama sanırım siz mesleğiniz gereği bu kişilerin kimliklerini araştırmış ve o titizliğinizle firma ilişkileri var mı yok mu taramasını yapmış ve yeterli bulmuşsunuzdur. Şaka bir yana Sn Çölaşan ben sizi seven ve yazılarınızı zevkle okuyan ve iyi ki var diyen biri olarak bu kez atladığınızı ümit ediyorum. Ama yine de diyorum ki; **şirket bir şekilde ciddi bir gazetenin ciddi bir yazarının köşesinden çok ciddi anlamda parasız reklamını yaptırmış oldu.** Ayrıca, diğer önemli bir boyut ise, okuyan insanlar gerçekleri mi öğrendiler? Keşke, her söylenen gibi her okunan da gerçek olsaydı.

Sn Çölaşan, gazeteleri takip ettiğinizden hiç kuşku yok. Ancak, bu yazıyı yazmadan önce altın konusunda Sn Bakan'ın gazetelere yansıyan sözleri hiç mi dikkatinizi çekmedi? Şöyle diyordu Sn Bakan ; *"yarı işlenmiş altının yurtdışına götürülmesi ve son işlemin yurtdışında yapılması ile ne kadar üretim yapıldığının bilinmesi mümkün değil, altın şirketleri altın rafinerisi kurmalı ki biz ne kadar çıkarıldığını, işlendiğini bilelim"*. Bakan'ın söyleminde açıkça belirtildiği gibi, şirketin beyanı neyse bizler o kadarını biliyoruz ve yazıyoruz. Bir ülkenin en yetkili Makam'ının bile ülkede yapılan altın işletmeciliğinin ve ticaretinin ülkeye ne kadar yararının bilinmediği bu kadar açıkça ifade edilirken nasıl olurda sizin gibi bir gazeteci, *işin uzmanlarından!* öğrendiğini söyleyerek bu konudaki verileri kamuoyuna tek gerçekmişçesine açıklayabilir?

Sn Çölaşan sizi, Hukukun Üstünlüğü İlkesine inanan, hukuka saygılı bir yazar olduğunuzu biliriz. Ancak ne oldu da *"Bergama altını büyük maceralar sonunda üretiliyor. Protestolar, mahkemeler, gösteriler..."* diyebiliyorsunuz bunu da anlayamadım. Gerçekten de Bergama'daki altın işletmeciliğinin bir hukuki süreci vardır ve son gelen nokta şudur; İzmir 3.

İdare Mahkemesinin 1 yıllık deneme üretim izni verilmiş ve üretim faaliyetleri sürdürülen bu işletme hakkında aldığı karar aynen “... Açıklanan nedenlerle hukuka aykırı bulunan ve uygulanması halinde giderilmesi güç zararların doğumuna sebebiyet verecek nitelikte olan dava konusu işlemin teminat aranmaksızın dava sonuçlanıncaya kadar yürütülmesinin durdurulmasına 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. Maddesi uyarınca 10.01.2002 gününde oybirliğiyle karar verildi.” şeklindedir. Ancak, ne var ki bu mahkeme kararına rağmen şirket üretimini sürdürmeye devam etmiştir. Bu işlemler, sizin söylediğiniz şekliyle mahkemeler ve kararları macera mıdır yoksa bu kararlara rağmen şirketin üretim yapması hukukun hiçe sayılması mıdır?

Bu girişten sonra birazda Türkiye'nin altın ticaretini inceleyelim. Öncelikle, ülkemizin dünyanın en çok altın satın alan ülkelerden biri olduğu bilinmektedir ve bu miktar her yıl artmaktadır. İstanbul Altın Borsası Başkanı Serdar Çıtak'a göre, 2000 yılında 204 ton altın dışalımını ile rekor kırılmış. Çıtak, İAB'nın yabancılara yapılan yurtiçi satışlar ve yurtdışına yapılan dışsatımın da etkisi ile 204 ton ithalatın yapıldığını söylüyor. Bu dış alım 1999'a göre % 100 artış göstermiş, Turizm sektöründeki olumlu gelişmelerin de bunda olumlu katkısı olduğunu ve Türkiye'nin dünya altın ticaretindeki payının % 10'a ulaştığını belirtiyor. Kuşkusuz, Dünya Altın Konseyi'nin özendirme çalışmalarının da bu gelişmede önemli katkısı var. WGC'nin Türkiye Genel Müdürü Murat Akman, dünyada altın takı ihracatına izin verilen her ülkeye ihracat yapıldığını, yaklaşık 40 ülkeye takı satıldığını hatta dünya altın takı üreticisi ve ihracat devi olan İtalya'ya bile bitmiş takı ihracatı yapılabildiğini belirtmektedir. Akman, 1990'lardan önce Türkiye 80 ton altın alıp bunun tümünü iç pazarda tüketir iken, şimdi çok daha fazla altın ithal edip tümünün takı olarak işlendiğini ve takı dışsatımında dünya liderliğine oynadığını belirtmektedir. Bu alandaki yetkililerin açıklamalarından anlaşıldığı gibi, Türkiye işlenmemiş olarak ithal ettiği altını, ülkede işleyerek katma değeri daha yüksek olan bitmiş takı üretiyor ve bunu da ihraç ederek ülkeye döviz getiriyor. Peki, ülkemizde üretilen altın bu şekilde işlenip takı v.b yapıldıktan sonramı ihraç edilmektedir? Keşke, ülkemizin yeraltı kaynakları ham cevher olarak değil de katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülüp ihraç edilse. İşte o zaman inanırım sizin, **belki köseyi döneriz** fikrinize.

Şimdilik, konunun tekniğine (proses) girmeden, getirileriyle ülkemizin kurtulacağı hususunda herkesin rakamlar savurduğu, dünyanın bu alanda en büyüğü olan şirketin işlettiği Bergama-Ovacıkta üretilen altının üretiminden sonraki bana göre gerçekten macerasını inceleyelim. 16.08.1989 Şirket, Enerji Bakanlığı Maden Dairesinden "arama ruhsatı" alır. 04.07.1991 Şirket, Maden Dairesi Başkanlığından ön "işletme ruhsatı" alır.

Bu tarihlerde ülkede Türk Parasını Koruma Kanununa aşağıdaki değişiklikler yapılır, ek maddeler konulur (işlenmemiş altın ihracatına yönelik bu maddeler ülke yararına mıdır).

“Kıymetli madenler, taşlar ve eşyaların Dış Ticaret Rejimi esasları dahilinde Türkiye'ye ithali ve ihracı serbesttir. Ancak, işlenmemiş kıymetli madenlerin ithal ve ihracında gümrük idarelerine beyan verilmesi esas olup, İthalat ve İhracat Rejim, Karar ve Yönetmelikleri uygulanmaz.”

“Kıymetli madenler, taşlar ve eşyaların yurtiçinde alım ve satımı serbesttir. Ancak yurt içinde cevherden her tür ve şekilde üretilen kıymetli madenlerin alım ve satım işlemleri de Borsa tarafından düzenlenecek yönetmeliklerle belirlenecek esaslara göre İstanbul Altın Borsasında yapılır” (İşte bu kanun gereği devletin elinde olan Kütahya'daki Gümüş Tesislerinde üretilen gümüş İstanbul Altın Borsasında satılmaktadır)

“ İşlenmemiş altın ihracatında ihracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunlu değildir.”

Bergama-Ovacık'ta altın işletmeciliği, madenden çıkarılan cevherden, siyanür liçi yöntemi kullanılarak son ürün dore metal üretimi şeklindedir. Şirketin kendi beyanına göre dore metal, % 49.6 altın- % 48 gümüş ve % 2.4 diğer metalleri içermektedir. Dore metalden altın ve gümüşün alınması rafinasyon işlemi ile yapılmaktadır. Bu işlemden sonra altın ve gümüş satılabilir hale gelmektedir.

Şirket, ürettiği dore metali (altın+gümüş külçe) rafine edilmesi için yurt dışına göndermekte olup, sonrası bilinmemektedir. İşte tam bu noktada Sn Bakanımızın söylemi çok çarpıcıdır. *“yarı işlenmiş altının yurtdışına götürülmesi ve son işlemin yurtdışında yapılması ile ne kadar üretim yapıldığının bilinmesi mümkün değil, altın şirketleri altın rafinerisi kurmalı ki biz ne kadar çıkarıldığını, işlendiğini bilelim”* diyen Bakan çok haklıdır. Sadece şirket beyanıyla yurt dışına gönderilen **dore metal Türkiye’de rafine edilseydi**, satış işlemleri de Kütahya Gümüş’ün ürettiği gümüş gibi **yurt içinde cevherden her tür ve şekilde üretilen kıymetli madenlerin alım ve satım işlemleri de Borsa tarafından düzenlenecek yönetmeliklerle belirlenecek esaslara göre İstanbul Altın Borsasında yapılır** maddesine göre işlem görecekti. Türkiye’de altın rafinasyon işlemini yapacak Sarkuysan ve İstanbul Kuyumcular Birliği’nin de ortağı olduğu İstanbul Altın Rafinerisi varken, söylemeye dilim varmıyor ama altın kaçakçılığı şeklindeki (bu ifade Bakanın söyleminden çıkıyor) bu işleme nasıl ve niye izin veriliyor anlamış değilim.

Diğer bir husus ta, *“İşlenmemiş altın ihracatında ihracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunlu değildir.”* Maddesinden anlaşıldığı üzere, şirket yurtdışında rafine ettirdiği dore metalden elde ettiği altın ve gümüşün satış karşılığı olan dövizini Türkiye’ye getirmeyecek.

Tüm bunların ışığında, Türkiye’de yabancı şirket tarafından üretilen altının ülkeye katkısı, brüt kar üzerinden hesaplanan **%5 devlet hakkı, %5 madencilik fonu, %33 kurumlar vergisinden** ibaret görünmektedir. İşte bu noktada, bu değerlerle halâ ülkenin kurtuluşu altın işletmeciliği ile olacaktır demek mümkün mü? Böyle bir ticarete ülkemizin çok kârlı olduğu ve bu sayede *“ birkaç yıl içinde belki de köşeyi döneriz”* söylemi ne kadar gerçekçi olacaktır? Gerçek olan şudur ki, **birileri gerçekten köşeyi dönecektir ve dönmektedir.**

Yoksa, ülkemizin kriz ortamında olduğu bir dönemde, işsizliğin inanılmaz boyutları kullanılarak ve kendileri için çok kârlı ve geri dönüşü çok kısa olan bir işletme için yapılması gereken yatırımları bir nimetmiş gibi göstererek, bu çok uluslu şirketler tarafından ülke kaynaklarının yurtdışına aktarılmasına göz mü yumacağız? Hatta daha ileri gidip bu tür işletmelerin önünün açılması gerekir daha sırada sekiz şirket var savunmasını yaparak talanın önünü açmak için mi mücadele vereceğiz? Unutmamak gerekir ki dünyada pek çok ülkede, bu parlak vaat ve umutlarla çokuluslu şirketler tarafından yürütülen faaliyetler sonucunda, kolay ve ucuz işletmecilikle cevherin yüksek tenörlü kısmı alındıktan sonra işletilemeyecek şekilde bırakılmış altın madeni ocakları ve tazminatı yakılarak kapatılmadan terkedilmiş zehirli atık havuzları (kara delikler) azımsanmayacak sayılardadır. **Ve unutulmamalıdır ki kirlenmiş bu sahaları temizlemek için ülkeler şirketlerin yaktıkları tazminatlardan ve ülkeye kazandırdığı! miktarlardan çok daha fazlasını harcamak zorunda kalmaktadır.** Araştırıldığı taktirde bu şirketlerin sabıkaları görülecektir. Ayrıca benim yaptığım araştırmalarda yabancı şirketler tarafından yapılan altın işletmeciliği sayesinde zengin olmuş az gelişmiş veya gelişmekte olan bir ülkeye rastlayamadım. Eğer varsa öğrenmeyi çok isterim.

İşte ben tüm bunların ışığı altında, **bu ülkenin yerüstü ve yer altı kaynakları, madenleri halkın malıdır ve mutlaka halkın ve ülkenin yararına kullanılmalıdır** diyorum. Ve yazınızın son paragrafındaki “ ***bu toprağın altında yatan altın madenlerimizi işletsek, buna diğer madenlerimizi de ekleysek, bunları birilerine peşkeş çekmeden ve çektirmeden üretmeye başlasak***” söyleminizi çok doğru buluyor ve sizi yürekten destekliyorum.

Not;

(Sizin kara mizahı sevdiğinizi bildiğim için denetimin nasıl yapıldığının örneğini sona sakladım. Bürokrasi gereği denetim için valiliğe başvurulur ve denetimin yapılacağı tarih bir ay öncesinden belirlenir. Denetim günü gelince araç tahsisi istenir. Ancak, araç tahsisinin mümkün olmaması üzerine Şirketten araç istenerek “***haber verilmeden ani baskın denetim***” işlemleri başarılı bir şekilde gerçekleştirilir. Bu işlemler sonucunda yapılan değerlendirmelerle işletmenin ***çevre standartlarına uygun*** olarak üretim yaptığına karar verilir.

Eğer isterseniz altın madenciliği ve işletmeciliği konusunda araştırma yapan üniversite ve meslek odalarından uzman kişilerin isimlerini verebilirim.)